

מסורת הש"ס

רש"י

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

ר"ן

הגהות הב"ח

נ.

(א) גמ' אול הוה תרמי
 סרי: (ב) שם ועוד שבין
 ליד ארמולות מיות: (ג) שם
 ואשתי מן נכסיה מן שית
 מילי: (ד) שם עבדן ליה
 חד מן עינא: (ה) שם
 אמרו ליה יעביד מרנא:
 (ו) שם טבעת ספינתא
 דמן דסרוקיתא וכוליה
 עיסקא וכו' כהוא זמנא
 ומן מרנא כ"ל:
 (ז) רש"י ד"ה חלל דלא
 וכו' שנים הס"ד ואח"כ
 מ"ה ואת להיכא שלא
 היה לה בגדים דארויים
 הס"ד: (ח) ד"ה ומן
 אילא וכו' עושין להן
 אות מן ענין של איל
 ואית דגרסי מן ענא מ"ה
 עושין: (ט) ד"ה איתו וכו'
 דבר הס"ד ואח"כ מ"ה
 יעביד מרנא:

פירוש הרא"ש

דלי ציפתא. הגביה
 המחללת וסמן על הגם
 שיהא שם משות: דכלבא
 שבוע. עשר גדול היה
 כדליתא בפרק הנוקין
 (גיטין דף טז): רמינא לך
 ירושלים דרחבא. אם
 יהיה לי סיוקא אעשה לך
 ירושלים של זה עשרה
 הקבלת עיר של זה וכן
 עשה לה כדליתא בפרק
 טהא אשה (ד נט): אתא
 אליהו ב"ר. כדי לנחמם
 מעבר ספורים: כל ענא.
 עושין של זה או עו
 אחד ממין האין: גווא.
 תחית ען גדול: מן
 מברוינא דרחבא. פעם
 אחת הוציא ישראל לות משות
 ולזה אותם ר' עקיבא
 ממטרונותא אחת אמרה לו
 מה עשיתם ויהי העולם
 והיה הגדול יהיו ערבים
 שלי כשהגיע זמן הפרעון
 חלה ר"ע הלכה ועמדה על
 שפת הים ואמרה ידעתי
 שאחלמלא שעבדו אותם את
 ר"ע היה פורע בזמנו את
 שאמר ויהי העולם והים
 יחלימו ערבותם מה עשה
 בקציה שלח רוח שטות
 בזמנו של קיסר ונטלה
 קופסא מלאה זהב
 ומרגליות ושלחה על פני
 הים והים והרוח הבאתה לפני
 אותה מטרונותא ונטלה
 ורשעמד ר"ע מחלין ועל
 צידו הממון והבילו לה
 ערבים לו כבר פרעו לי
 וההומר נתנה לו:

דלי ציפתא. מחללת: חוי מאי איכא. מעשה נסים הוה נקיט:
 מן מווי. היה מלקט התבן משערותיה: רמינא לך ירושלים
 דהנא. תכשית של זה שירושלים מווייר בה והכי עבד לה כדליתא
 בפרק במה אשה (שבת דף נט): אסא אליהו אדמי להון כאנשא. כדי
 לנחם אותם ולהראות להם שיש עניים
 יותר מהם: ולא דמי לך. שאינו
 דומה לך ממספחה חסונה כמותך:
 ואם ליהא. שלא היו לה צגדים
 ראויים: יודע דייק נפש כהממו.
 יודע הוה זה שלטעמיה צגדילי:
 שלי ושלם שלה הוה. תורתי
 ותורתם צגדילה היא שנתנה לי
 ענא למחל לצי רב: אילא דספינתא.
 בכל ספינה היו עושין דמות איל מעץ
 לנחש ולסימן שמהא הספינה קלה
 בהליכתה כאלו והיו ממלאין אותה
 דיגרי זהב: ומן גווא. טיבה העשירה
 להנניע תבוכה ממון הספינה
 כדלמרינן (ר"ה ו). כי גוא דרמנא
 לשון אורז: ומן מטרונותא. פעם
 אחת הוצרכו ר"ע ותלמידיו מעות
 והלכו אלל מטרונותא אמרה לו לר"ע
 הריני מלווה אותך ותהיה אמת לווה
 והקצ"ה וים ערבים צדכר קצב לה
 זמן לפרעון וכשהגיע זמנה הלכה
 אותה מטרונותא על שפת הים אמרה
 רבש"ע גלוי וידוע לפניך שר"ע חולה
 ולא היה צידו לפרוע חובו ראה
 שאתה ערב צדכר מיד נשתתית במו
 של קיסר ונטלה ארצו מלא אכזבים
 טובות ודיגרי זהב וזרקה לתוך הים
 והים הציאתו בנקום שהיתה אותה
 מטרונותא יושבת על שפת הים מיד
 נטלה אותו ארצו והלכה לה לימים
 נמרסא ר"ע וצא לו אלל היא
 מטרונותא ומעותיו צידו לפרעון
 חובו אמרה לו חזרתי אלל
 הערצ והוא פרע כל החוב והא
 לך מה שנתן לי יותר ומאותו
 ממון שהחזירה לו נתעשר ר"ע:
 ומן

עבדין ליה (ו) מין עינא זימנא חדא אנשייה על כ"פ ימא אתא הוא אשכחיה
 ומן גוואא דזימנא חדא יתיב ארבעה זווי לספונאי אמר להו אייתי לי מרעם
 ולא אשכחו אלא גוואא על כ"פ ימא איתויה ליה אמרו ליה (ו) עביד מרנא עליה
 אישכח בהוה מלי דיגרי דזימנא חדא טבעת ספינתא (ו) וכולי עיסקא הוה
 מחית בהווא גוואא ואישתכח בהווא זימנא דמן (ז) דסרוקיתא ומן מטרונותא
 ובין

הים אמר לה ר"ע כן יהיה כשהגיע הזמן חלה ר"ע ולא היה יכול להציא הממון יאלת אותה מטרונותא על שפת הים ואמרה רבש"ע גלוי וידוע
 לפניך כי לך ולית הוה האמנתי מעותי הכנים הקצ"ה רוח שטות צלבה של [בת] קיסר ונכנסה לבית גזיו ונטלה קרטילת וזרקה לים והשליכה
 הים לפתח ביתה של אותה מטרונותא ונטלתה ולאחר זמן הציא לה ר' עקיבא הממון ואמר לה אל יחר לך שלא הבאתי לך הממון
 בזמן שקבענו שחליתי אמרה לו יהא הכל שלך שממוני בל ידי בזמנו וספרה לו כל המעשה ונתנה לו מתנות גדולות ופטרתו לשלום:

ומן

דלי ציפתא. הגביה המחללת שהיה יושב עליה: ואמר ליה לשלוחא.
 לאלו לצימיה: חוי מאי איכא. ראה כמה עושר יש לי. שנעשה לו נס
 ונתמלא כל אותו מקום זהובים: ואינפסינא ליה בסיסא. בימות
 החורף: הוה גנו צי סינא. היו ימים בין התבן שלא היו להם

כרים וכסתות: קא מנקיט ליה
 סינא מן מווי. היה מלקט התבן
 משערו: אי הוי לי רמינא לך ירושלים
 דהנא. אם יהיה לי סיוקא שאתעשר
 אעשה לך ירושלים של זהב בתי נפש
 שמזוירת בכל ענייני ירושלים והיינו
 דלמרינן במסכת שבת (דף נט). עיר
 ירושלים של זהב כדעבד ליה רבי
 עקיבא לצימיה: אסא אליהו קרא
 אצבא וכו'. עבד הכי משום קורת
 רוח להן דלדידיה לא היה לו אפילו
 תבן כמו להם: שפיר עבדי לך אצבא.
 דלדרינן מנכסיה: חדא דלא דמי
 לך. שהוה גרוע ממך ועוד שמנייתך
 באלמנות חיות שהרי הניקך כמה
 שנים (ו): יודע דייק נפש כהממו.
 אית דלמרי דאיהי הות ידעה דר'
 עקיבא הוה ואמרה ליה ללא מיתגניח
 צעיניה. ואית דלמרי דלא הות ידעה
 אלא הכי קא אמרה דלדקי לא מצוה
 לאיני: שלי ושלם שלה היא. על
 ידה הוה כל מה שלמדתי: מן שית
 מיני אינעם רבי עקיבא מן כלנא
 שבו. דפלוג ליה בנכסיה: ומן
 אילא דספינתא דכל ספינתא עבדין
 ליה מן עינא. עושין להן (ו) מן אותו
 ענין של איל. ואית דגרסי מין עינא
 היו עושין כמין אלא של עץ והיו
 נותנים בו כספס: אנשייה על כ"פ
 ימא. שעבדו לאותו איל על שפת הים
 ומאלו רבי עקיבא: ומן גוואא. טיבה:
 ארבעה זווי לספונאי. ליורדי הים
 לריח: אייתו לי מרעם. הציאו
 לי שום דבר: (ו) מרנא עליה.
 ימתין אדוניו עליו עד שצביא לך
 וכל ממונא דהוה צספינתא הוה מונח
 כהווא גוואא: ומן מטרונותא.
 שפעם אחת הוצרכו כהמים ממון
 הרבה לבית המדרש ושיגרו את ר'
 עקיבא אלל מטרונותא אחת ולזה
 ממנה ממון גדול וכשנתנה לו אמרה
 לו מי יהיה לי ערב שתפרע לי לומן
 קצוב אמר לה מי שתמצא אמרה
 לו הקצ"ה והים שהיה ביתה על שפת

(א) כמזות סב: (ש"ס כמה
 שטייטס) (ב) בכמזות סב.
 לתא וכן משמע צימית
 סב: (ש"ס) (ג) צב"י לתא.
 (ד) צב"י ערך סק' ו'
 אורח יסמעתליס מרגו
 ירושלמי טעם דסרקל'ין.

תורה אור השלם

1. יודע צדיק נפש
 בהמתו ודומי צדיק נפש
 אכזרי:

מוסף רש"י

דכלבא שבוע. שם אחד
 מעשרי ירושלים שלל
 הנכנס לביתו רעב עבד
 היה יואל שבע (בכתובות
 סב): יודע צדיק נפש
 בהמתו. הוה כהממו ומני
 צימו לריכס (משלי יב
 י). שלי ושלם שלה
 הוה. תורה שלמדתי אני
 ושלמדתי אהם על ידה
 הוה (בכתובות סב).

תוספות

דלי ציפתא. פירוש הגביה
 המחללת וסמן שיהא שם
 שם משות הרבה נכס:
 גני ברחבא. ממתת עיני:
 מנקיט ליה תיבנא. ממה
 שנאלח לו כשערו: רמינא
 לך ירושלים דרחבא.
 וכן עשה כדליתא בפרק
 (דף נט): דלא דמי
 לך. איתו ראו והגון
 לך: אילא דספינתא. כל
 הספינות עושין להם איל
 של זהב: ומן מטרונותא.
 פעם אחת הוצרכו תלמידי
 רבי עקיבא למעות הלכו
 אלל מטרונותא ללות ממנה
 אמרה להם איני מאמנת
 אמר לה רבי עקיבא מי
 את חפצה שאמתי לך ערב
 אמרה לו מי שאמר והיה
 העולם וים הגדול וכשהגיע
 הזמן חלה רבי עקיבא ולא
 בא הלכה על שפת הים
 אמרה רבש"ע היום חלה
 רבי עקיבא ערב לי מה עשה
 הקצ"ה בלתי היום נשתת
 בת קיסר ונטלה קופסא
 מלאה כסף וזהב והביאה
 לים ופכה וצאה לאותו
 מקום ונטלה אותו ומאלה
 בה ממון גדול וכשנתמצא
 רבי עקיבא בא אלל ואמר
 גלוי וידוע לפני מי שאמר
 והיה העולם שחליתי בלתי
 הזמן עבדתי הרי כל ממוןך
 צדי וספרתי לו כל המעשה
 והניסתי צימית גנויה ונתנה
 לי מתנות גדולות: